

Streszczenie

Wstęp:

Niniejsza Międzykulturowa Strategia Edukacyjna („IES”/„Strategia”) ma na celu:

1. zapewnienie **wszystkim uczniom** możliwość kształcenia się „z poszanowaniem różnorodności w sferze wartości, przekonań, języka i tradycji w społeczeństwie irlandzkim, prowadzonego w duchu partnerstwa” (*Education Act, 1998*).
2. pomoc wszystkim osobom zaangażowanym w realizację działań edukacyjnych na wszystkich poziomach w tworzeniu środowiska edukacyjnego, w którym przeciwdziałanie wykluczeniu i integracja w ramach międzykulturowego środowiska edukacyjnego stają się normą.

Początki IES sięgają zobowiązania rządu złożonego w trakcie Światowej Konferencji Przeciw Rasizmowi w Durbanie (2001) do opracowania i wdrożenia Krajowego Planu Działania Przeciw Rasizmowi (NPAR — słownik, patrz załącznik 1). Wśród dziesięciu wniosków wynikających z NPAR w sektorze edukacji znalazło się stworzenie strategii edukacji międzykulturowej. Minister edukacji oraz minister stanu ds. równości, integracji i praw człowieka zainicjowali proces konsultacji, na który złożyły się następujące działania:

1. Konferencja wstępna zorganizowana w październiku 2008, do udziału w której zaproszeni zostali wszyscy najważniejsi zainteresowani
2. Siedem sektorowych¹ spotkań konsultacyjnych, w których uczestniczyło ponad 200 delegatów
3. Analiza ponad 50 wniosków otrzymanych na piśmie

Analiza wniosków płynących z badań na szczeblach krajowym i międzynarodowym, jak choćby przeprowadzonych przez ESRI² i OECD³

Przy opracowaniu strategii IES uwzględniono ostatnie znaczące zmiany demograficzne, jakie zaszły w społeczeństwie irlandzkim i które znalazły odbicie w systemie edukacji. Strategia opiera się na prowadzonych w tym obszarze działaniach. Ma w zamyśle znaczenie dla wszystkich sektorów edukacji zgodnie z nadrzędnym celem sformułowanym przez Ministerstwo Edukacji (Department of Education and Skills – DES):

„wspieranie i doskonalenie jakości, znaczenia i zasięgu edukacji w odniesieniu do każdej osoby kształcącej się w naszych placówkach edukacyjnych”.

Kontekst demograficzny:

¹ Szczebel przedszkolny, podstawowy, ponadpodstawowy, szkolnictwo wyższe, szkolnictwo uzupełniające, sektor młodzieży oraz sektor społeczności/organizacji pozarządowych.

² *Adapting to Diversity: Irish Schools and Newcomer Students* (2009)

³ *OECD Thematic Review on Migrant Education- Country Report for Ireland* (2009) i *OECD Reviews of Migrant Education - Closing the Gap for Immigrant Students: Policies, Practice and Performance* (2010)

Z przeprowadzonego w 2006 roku narodowego spisu wynika, że spośród 4 172 013 mieszkańców kraju 420 000 to osoby pochodzenia nie-irlandzkiego ze 188 krajów. W porównaniu z danymi z 2002 roku stanowi to wzrost o 87%⁴.

Od 2006 roku uwarunkowania demograficzne i ekonomiczne uległy w Irlandii zmianom. Irlandia postrzegana jest obecnie jako mniej atrakcyjne miejsce docelowe dla imigrantów głównie z racji pogorszenia sytuacji gospodarczej. Następny spis ludności, planowany w 2011 roku, dostarczy nam informacji na temat zmian, jakie zaszły w składzie populacji. Na razie istnieją dowody, że:

- Część imigrantów opuszcza Irlandię.
- Liczba imigrantów przybywających do Irlandii uległa zmniejszeniu.
- Nadal notuje się znaczący napływ imigrantów.
- Charakterystyka grupy imigracyjnej ulega zmianie polegającej na zwiększeniu się udziału kategorii wiekowej 0-15 lat.

Możliwe, że napływ imigrantów nadal będzie się zmniejszał, co nie zmienia faktu, że będą oni stanowili znaczącą część obecnej i przyszłej populacji. Należy się spodziewać, że imigranci będą stanowili nieodłączny element irlandzkiego społeczeństwa, wpływając tym samym na charakterystykę edukacji. Jak wynika na przykład z danych Ministerstwa Edukacji, w ciągu ostatnich lat odnotowuje się wzrost liczby imigrantów w szkołach ponadpodstawowych. Przy wdrażaniu przedmiotowej strategii należy pamiętać o potrzebach imigrantów w drugim pokoleniu.

Prawodawstwo, polityka, umowy:

Istnieje wiele dowodów płynących z doświadczeń krajowych i międzynarodowych, które potwierdzają konieczność przyjęcia w Irlandii międzykulturowego podejścia jako integralnej części edukacji formalnej i nieformalnej. Wiele z tych dowodów odnosi się do zasad równości, braku dyskryminacji, zrozumienia i szacunku dla różnorodności.

Na przestrzeni ostatnich lat widać wyraźną tendencję do zbudowania systemu edukacji pozbawionego cech wykluczających, szanującego różnorodność i wspierającego środowisko edukacyjne, w którym wszyscy uczniowie — dzięki zachętom i pomocy — mogą w pełni wykorzystać swój potencjał. Ewolucja zaznaczająca się w kontekście międzynarodowym miała w tym aspekcie wpływ na rozwój prawodawstwa i polityki w Irlandii.

Główne elementy składowe i cele:

Ostatnie badania w tym obszarze skoncentrowały się na uczestnictwie imigrantów w procesie kształcenia, szczególnie na szczeblu podstawowym i ponadpodstawowym⁵. Badania te widziane w ogólnym kontekście opracowania

⁴ Pytanie o narodowość pojawiło się po raz pierwszy w spisie w 2002 roku.

⁵ Na przykład raport ESRI, raporty OECD, analiza wydatków Min. Edukacji na naukę angielskiego jako drugiego języka (2010, najbliższa), ocena Inspektoratu Min. Edukacji dot. jakości nauczania i uczenia się angielskiego jako drugiego języka (2010, najbliższa).

strategii IES dostarczają użytecznych danych, które nadają się do wykorzystania przez decydentów, kierowników instytucji oraz osoby działające w obszarze edukacji. Na podstawie tych badań sformułowane zostały decyzje w związku z opracowaniem dziesięciu głównych elementów edukacji międzykulturowej oraz pięciu kluczowych celów zawartych w Strategii.

Owe elementy i cele uzupełniają się i są współzależne. Zostały opracowane tak, aby:

- Objąć wszystkich uczestników procesu edukacyjnego (zarówno placówki edukacyjne, jak i uczniów) — ze środowisk imigracyjnych i miejscowych, na podstawie zasad integracji przyjętej przez UE, które definiują integrację jako proces dwukierunkowy⁶. Mieć zastosowanie na wszystkich szczeblach kształcenia.

Zapewnić, by każdy odgrywał właściwą rolę w tworzeniu zintegrowanego i międzykulturowego środowiska edukacyjnego, pozbawionego elementów wykluczających.

W sumie tworzą one ramy dla uczniów, rodziców, nauczycieli, społeczności i decydentów przy wyborze działań służących rozwojowi międzykulturowego środowiska kształcenia. Ramy — patrz rys. A.

Rys. A. Ramy międzykulturowej edukacji		
	Główny element	Cel
1.	Przywództwo	Przyjęcie przez całą instytucję podejścia umożliwiającego stworzenie międzykulturowego środowiska kształcenia
2.	Kształcenie integracyjne	
3.	Prawa i obowiązki	
4.	Wysokie aspiracje i oczekiwania	
5.	Poprawa jakości nauczania	Stworzenie potencjału w placówkach edukacyjnych do rozwijania międzykulturowego środowiska kształcenia
6.	Znajomość języka (języków), w którym prowadzone jest nauczanie	Pomoc uczniom w uzyskaniu biegłości w posługiwaniu się językiem, w którym prowadzone jest nauczanie
7.	Partnerstwo i zaangażowanie	Wspieranie i promowanie aktywnego partnerstwa, zaangażowania i skutecznej komunikacji między placówkami edukacyjnymi, uczniami, rodzicami i społecznościami
8.	Skuteczna komunikacja	
9.	Gromadzenie danych i badania	Popularyzacja i ocena procesu gromadzenia danych i monitoringu w celu oparcia polityki oraz podejmowanych decyzji na materiale dowodowym
10.	Działania, monitoring i ocena	

Monitoring:

⁶ Takie podejście zwiększy atrakcyjność Irlandii jako miejsca docelowego dla zagranicznych studentów.

Monitorowanie wdrażania IES oparto na dwóch istniejących strukturach:

1. Komitet Sterujący ds. Migracji w Ministerstwie Edukacji. Ministerstwo będzie kierować pracami zespołu, w którym znajdują się partnerzy z obszaru edukacji z właściwych komórek organizacyjnych ministerstwa oraz powiązanych agencji rządowych.
2. Wewnętrzna Komisja ds. Integracji w Kancelarii Ministra Stanu ds. Równości, Integracji i Praw Człowieka.

Zaproponowano także coroczne zwoływanie forum zainteresowanych.

Skutki w kontekście środków:

Mając na względzie aktualną sytuację gospodarczą, wdrażanie Strategii musi się odbyć w ramach dostępnych środków, które stanowią istotny element. Obejmują one na przykład:

- około 100 milionów euro z przeznaczeniem na naukę angielskiego jako drugiego języka na szczeblu podstawowym i ponadpodstawowym — niezależnie od środków przeznaczonych na kształcenie na tychże szczeblach.
- około 10 milionów euro z przeznaczeniem na naukę imigrantów w wieku dorosłym.

AIM — „Accessing Intercultural Materials” (dostęp do materiałów o charakterze międzykulturowym) — portal informacyjny zajmujący się problematyką imigrantów, z którego korzystać mogą uczniowie i rodzice wszystkich narodowości, nauczyciele i badacze na wszystkich szczeblach, a także decydenci. Jest to regularnie aktualizowane, bogate źródło informacji. Portal dostępny jest na stronach internetowych zarówno Ministerstwa Edukacji, jak i ministra stanu ds. równości, integracji i praw człowieka⁷.

Podsumowanie:

IES wskazuje na inny sposób myślenia, planowania i działania, ze świadomością istnienia różnorodności oraz potrzeby stworzenia międzykulturowych środowisk edukacyjnych. W strategii nie chodzi o radykalne zmiany wymagające zaangażowania dodatkowych środków finansowych. Zakłada wymóg poszanowania dla odmienności oraz wspólną i ewoluującą zmianę nastawienia.

⁷ www.education.ie oraz www.integration.ie